

Valvontaosasto
Oikeudelliset ja kansainväliset asiat
Jussi Hulkkonen

17.2.2021

Eduskunnan hallintovaliokunta

VNS 4/2020 vp

Tullin lausunto valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon

Tulli esittää lausuntonaan seuraavaa:

Euroopan Unionin toimintakyky ja yhtenäisyys:

Tulli tekee kattavaa ja monialaista yhteistyötä EU-instituutioiden ja EU:n jäsenmaiden kanssa EU:n tulliliiton puitteissa ja sen ulkopuolella. Osana tulliliittoa Tulli tukee ulkomaankaupan ja sisämarkkinoiden häiriötöntä toimintaa ja lainmukaisesti toimivien kaupan toimijoiden kilpailukykyä ja yhteiskunnan ja kansalaisten turvallisuutta tavaraturvallisuuden näkökulmasta.

Huoltovarmuuden ja varautumisen näkökulmasta Tulli pyrkii toimimaan aktiivisesti ja ennakoiden kansallisten sekä kansainvälisten kumppaniensa kanssa, sekä tukemaan omalla sektorillaan EU:n kriisinsietokykyä varmistamalla rajat ylittävien toimitus-jakelu- ja arvoketjujen sujuvan toimivuuden kaikkina ajankohtina. Tätä pyritään jatkossakin varmentamaan EU:n yhteisrahoituksen hyödyntämisellä mm. uusiin teknologioihin ja infrastruktuuriin liittyvien kehityshankkeiden avulla. Tulli tukee myös kansallista tilannekuvaa ja päätöksentekoa keräämällä ja jalostamalla tilastotietoa tavarakaupan kehittymisen ja raaka-aineiden saatavuuden osalta. EU:n yhteistä kauppa- ja turvallisuuspolitiikkaa Tulli tukee niin ikään talouspakotteiden toteutumista valvomalla ja puolustustarvikkeiden ja kaksikäyttötutotteiden vientivalvontaan liittyvillä toimenpiteillä.

Hyvänä esimerkkinä EU:n ulkorajojen toimintakyvyn tukemisesta ja kehittämisestä voidaan mainita tulliliiton sisäisissä rakenteissa maaryhmyhteistyön muodossa toteutettu EU:n itäisten ulkorajamaiden tullihallintojen muodostama CELBET-ryhmä, jonka yleisenä tavoitteena on ulkorajat ylittävän tavaraliikenteen valvonnan turvallisuuden ja yhdenmukaisuuden tehostaminen. Suomen tullit ovat toimineet ryhmän johtajana useamman vuoden ajan.

Yhteistyö Ruotsin, muiden pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa:

Pohjoismaiden tullihallintojen välinen yhteistyö on perinteisesti tiivistä, ja sitä toteutetaan tullien välillä NTR (Nordisk Tolladministrativt Råd) –rakenteen alla säännöllisesti.

Yhteistyötä tehdään kaikilla tullipoliittisilla sektoreilla ja huoltovarmuus- ja varautumisen näkökulmasta sitä on pyritty COVID-19 –pandemian aikana tiivistämään. Kiireellisten rajalla tapahtuvien muutosten tehostamiseksi ja toimenpiteiden nopeaa läpivientiä varten pohjoismaisilla ja Baltian maiden tullihallinnoilla on vuorokauden

Valvontaosasto

17.2.2021

Oikeudelliset ja kansainväliset asiat
Jussi Hulkkonen

ympäri toiminnassa oleva päivystysverkosto, jonka kautta tiedonvaihto ja toimenpiteet saadaan toteutettua nopeasti.

Yhteistyötä ja ajankohtaisia kysymyksiä käsitellään säännöllisesti myös kahdenvälisissä kokouksissa. Näistä ainoana kolmasmaayhteistyön kattavana kokouksena voidaan mainita erityisesti rajatulliyhteistyö Norjan tullihallinnon kanssa, jonka puitteissa ollaan toteutettu myös esimerkiksi rajanylityspaikkojen kunnostamiseen ja infrastruktuurin kehittämiseen liittyviä yhteishankkeita.

Poikkihallinnollisen viranomaisyhteistyön näkökulmasta Tulli on osallistunut aktiivisesti PTN (Polis och Tull i Norden) – yhteistyöhön, jonka puitteissa pohjoismaat kykenevät tehokkaasti hyödyntämään toistensa poliisi- ja tulliyhdyshenkilöverkostoa ulkomailla. Suomen Tullilla on tällä hetkellä ulkomailla kaksi omaa PTN-yhdyshenkilöä (Venäjä ja Valko-Venäjä sekä Baltian maat).

Tämän lisäksi Tulli on tukenut selonteossa esitettyä tavoitetta yhteispohjoismaisesta kansainvälisestä vaikuttamisesta ja aloitteista osallistumalla NTR-maiden yhteispohjoismaiseen yhdyshenkilöhankkeeseen Maailman Tullijärjestön (WCO) Länsi-Euroopan tiedustelutoimistossa (RILO) Kölnissä. Yhdyshenkilöiden kustannuksiin osallistumisen lisäksi Suomi on vuorollaan sijoittamassa yhdyshenkilön ko. tehtävään maaliskuusta 2021 alkaen.

Kahdenväliset suhteet:

Vaikka merkittävä osa Tullin kansainvälisestä yhteistyöstä toteutetaan EU:n tulliliiton puitteissa ja osana yhteistä EU:n ulkopoliittikkaa, niin erityisesti oikeudellista ja rikostorjunnallista yhteistyötä koskevalla sektorilla Tullin kahdenvälinen kansainvälinen yhteistyö on niin ikään aktiivista. Tullilla on käytössään kaikkiaan 25 kahdenvälistä tulliyhteistyösopimusta oikeudellisen ja rikostorjunnallisen yhteistyön ja tiedonvaihdon mahdollistamiseksi, minkä lisäksi kahdenvälistä yhteistyötä tehostavat kansalliset kahdenväliset rikostorjuntasopimukset, joissa Tulli on toimivaltainen viranomainen, sekä lukuisat EU-tasoiset sopimukset.

Tullien välinen Venäjä-yhteistyö on tiivistä, ja rajanylitysasioihin liittyviä keskeisiä asioita hoidetaan niin toimipaikka- kuin pääjohtajatasollakin. Rikostorjunnallisesti Suomen tullilla on hyvät ja toimivat suhteet Venäjän tullin rikostorjunnan kanssa, mikä korostuu erityisesti yhteiskuntamme suojelussa torjuttaessa mm. talousrikoksia sekä veropetoksia maiden välisessä liikenteessä ja kaupassa. Tulli on sijoittanut yhdyshenkilön Pietariin, joka toimii samalla myös pohjoismaisena PTN-yhdyshenkilönä Venäjän ja Valko-Venäjän osalta.

Suomen maantieteellinen merkitys Aasian ja erityisesti Kiinan lentoliikenteen keskeisenä solmukohtana on edellyttänyt myös tehokasta ja sujuvaa viranomaisyhteistyötä Kiinan kanssa. Euroopan Unionin tasolla tullipoliittikka kuuluu EU:n yksinomaisen toimivallan alaisuuteen ja Suomi toimii siten näiltä osin tulliasioissa EU:n toimielinten määrittämällä tavalla, mutta Suomen ja Kiinan tullien yhteistyö erityisesti Kiinan tullin rikostorjunnan (Anti-Smuggling Bureau) kanssa on myös kahdenvälisellä tasolla sujuvaa, mistä on ollut mm. COVID-19 –pandemian yhteydessä hyötyä Kiinasta toimitettavien terveystarvikkeiden tullimenettelyjen sujuvoittamisessa lähtömaassa.

Brexit:n vaikutuksiin pyrittiin niin EU:n tulliliiton tasolla kuin kansallisestikin valmistautumaan mahdollisimman etupainotteisesti, ja toistaiseksi tullin toimialueella isommilta ongelmilta on Suomessa välttytty. Tulevan yhteistyön näkökulmasta Brexit-erosopimus tarjoaa myös lainvalvontayhteistyön puitteissa lähtökohdat tiedonvaihdon Suomen ja UK:n viranomaisten kesken jatkossakin. Tullilla on myös vuonna 1990 solmittu sopimus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin Yhdistyneen Kuningaskunnan välillä keskinäisestä avunannosta tulliasioissa, minkä voidaan nähdä tukevan yhteistyötä tällä sektorilla myös kahdenvälisesti.

Valvontaosasto

17.2.2021

Oikeudelliset ja kansainväliset asiat
Jussi Hulkkonen

Turvallisuus ja monenkeskinen yhteistyö:

Tulli tukee toiminnassaan vahvasti kansainvälisen oikeuden ja monenkeskisen sopimusjärjestelmän toteuttamista, sekä tukee rikosoikeudellisen vastuun toteutumista ja ennaltaehkäiseviä toimia kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden osalta osallistumalla aktiivisesti monenkeskiseen yhteistyöhön EU:n tulliliunionin lisäksi erinäisten kansainvälisten organisaatioiden puitteissa ja niiden toteuttamissa yhteisoperaatioissa.

Globaalin terrorismin vastaisiin toimiin Tulli osallistuu torjumalla terrorismin rahoitusta, esimerkiksi valvomalla immateriaalioikeuksia, torjumalla huumausaineiden salakuljetusta ja toteuttamalla käteisen rahan kuljetusten valvontaa. Tämän lisäksi Tulli osallistuu luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvarojen ylikulutukseen vaikuttavan globaalin rikollisuuden torjuntaan valvomalla kieltojen ja rajoitusten, kuten uhanalaisten lajien kauppaa koskevan yleissopimuksen (CITES) toteuttamista.

Keskeisimpinä yhteistyöorganisaatioina monenkeskisessä yhteistyössä Tullin näkökulmasta nousevat esiin Maailman Tullijärjestö (WCO), Europol ja OLAF, sekä Baltic Sea Task Force on Organised Crime (BSTF), jonka tavoitteena on Itämeren alueen lainvalvontaviranomaisten (Pohjoismaat, Baltian maat, Puola, Saksa, Venäjä sekä tarkkailijajäsenenä mm. Europol ja Interpol) yhteistyön kehittäminen ja toteuttaminen järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi.

Tullilla on ylempänä mainittujen PTN-yhdyshenkilöiden lisäksi rikostorjunnan yhdyshenkilö sijoitettuna Europolin kansalliseen yhdyshenkilötoimistoon ja yhteispohjoismainen yhdysmies Maailman Tullijärjestön tiedustelutoimistossa Kölnissä.

Terveysturvallisuus:

Tulli edistää terveysturvallisuutta valvomalla elintarvikkeiden ja kulutustavaroiden turvallisuutta, torjumalla tarttuvia eläin- ja kasvitautoja ja toteuttamalla biologisten, säteily- ja ydinuhkien torjumiseksi säteilyvalvontaa. Tämän lisäksi Tulli valvoo rajoituksia ja lupia yhteisöalueelta ulos suuntautuvan kaupan ja sen suhteen kriittisiksi säädeltyjen tuotteiden tai tuoteryhmien, kuten rokotteiden ja henkilösuojainten osalta.

Johtopäätökset:

Tullipoliittisesta näkökulmasta valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko tuo konkreettisella tavalla esiin suomalaisen ja eurooppalaisen toimintaympäristön tulevia haasteita ja kehityslinjoja. Tätä taustaa vasten Tulli ilmaisee tukensa selonteolle ja siinä esitetyille johtopäätöksille.

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi